

Ústav Romanistiky FF JU v Českých Budějovicích

Školitelský posudek na diplomovou práci

Název práce: **Výuka španělského jazyka a průřezová témata RVP ZV**
Autorka práce: **Jana Malenická**
Vedoucí práce: **Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.**

Cílem předkládané diplomové práce bylo podle zadání vytvořit metodiku pro realizaci dvou zvolených průřezových témat, po předchozím představení podstaty Rámcových vzdělávacích programů a principů činnostní výuky. Autorka si zvolila téma zajímavé, přínosné, ale zároveň obtížné, protože klade značné nároky na koncepční uvažování a kreativitu. Vzhledem k postupu, který autorka zvolila, a k vlastním návrhům zabudování rozvoje vybraného průřezového tématu se domnívám, že práce z větší části splnila svůj cíl, nicméně míra propracování nedosahuje ve všech částech stejné úrovně. Tato rozkolísanost a neexplicitnost některých myšlenek snižuje výsledný dojem z této práce.

Nicméně nelze přehlédnout kladné prvky. Zaprvé, autorka v souladu se zadáním práci vhodně strukturovala tak, že vytvořila celek, sestávající ze dvou hlavních částí: první, spíše teoretické či úvodní, a druhé, nabízející způsob ošetření průřezového tématu v hodinách španělštiny. V úvodu (str. 1-3) autorka zdůvodnila výběr tématu, jeho naléhavost vzhledem k současným školským reformám a vytyčila cíle a postup práce.

Zcela logicky v kapitole první (str. 4-17) představuje autorka pojetí školské reformy v ČR a obecně charakterizuje Rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP), a to jak z hlediska jejich zavádění do praxe, tak z hlediska jejich struktury a náležitostí, tedy klíčové kompetence, vzdělávací oblasti, a konečně průřezová témata, která stručně charakterizuje.

Ve druhé kapitole (str. 18-21) se autorka věnuje činnostnímu způsobu výuky, který je, jak správně usoudila, logickým požadavkem vyplývajícím z požadavků RVP. Ve třech podkapitolách tedy popisuje principy činnostního vyučování, projektového vyučování a kooperativního vyučování. Zde ovšem musím konstatovat, že charakteristika jednotlivých typů výuky zůstala na velmi obecné úrovni bez hlubšího rozboru či zamyšlení o (ne)vhodnosti a (ne)výhodnosti těchto forem výuky v cizojazyčném vyučování (a případných metodologických potížích).

V dalších kapitolách přibližuje situaci jazykového vzdělávání v Evropě (kap. 3, str. 22-24), učebnice španělštiny používané v ČR (kap. 3.2.1., str. 25-26) a požadavky na studenta v oblasti *Další cizí jazyk* (kap. 4, str. 27-31). Zařazením této kapitoly si autorka vymezila rozsah jazykových znalostí, se kterými je třeba počítat u žáků, u kterých má být v hodinách španělštiny rozvíjena podtémata zvoleného průřezového tématu. Správně poukázala na vágnost definice výstupních znalostí v tomto vzdělávacím obsahu v RVP a navrhla konzultovat SERR, který poskytuje mnohem podrobnější popisy dovedností v cizím jazyce pro různé úrovně. Kapitola pátá (str. 31-33) pak představuje zvolené téma Multikulturní výchovy, které autorka považuje za jedno z nejdůležitějších témat základního vzdělávání.

Následuje stěžejní část DP, ve které autorka navrhuje zpracování témat multikulturní výchovy (kap. 6, str. 34-44) a která je zároveň tou nejkvalitněji zpracovaným oddílem z celé DP. Autorka musela vyřešit absenci publikací a metodik ošetřujících rozvoj tohoto průřezového tématu v hodinách cizího jazyka, takže celá šestá kapitola je jejím vlastním produktem, při jehož zpracování postupovala promyšleně. Nejprve si odpověděla na otázku, čeho by mohl využít učitel, který se rozhodne v rámci hodin cizího jazyka rozvíjet témata multikulturní výchovy. Podle autorky může (i) využít stávajících učebnic, (ii) zpracovat

vlastní materiály, (iii) inspirovat se programy jazykové propedeutiky (str. 34). V prvním případě je nutné analyzovat učebnice, což autorka učinila a podrobně popsala aktivity, které zvolená učebnice nabízí. Aktivit je celkem šest, autorka u nich uvádí, jak se týkají průřezového tématu, jak je možné je dále rozvíjet pro účely multikulturní výchovy, kolik času je jim třeba věnovat, zda a jak získávat zpětnou vazbu a jak je hodnotit.

Tuto část oceňuji velmi kladně, stejně jako skutečnost, že autorka v návrzích konzistentně dodržovala požadavek na činnosti výuku, zmíněnou v předchozích kapitolách: aktivity mají skupinový charakter či charakter projektové práce. Taktéž hodnotím autorčin správný předpoklad, že úroveň jazyka bude velmi nízká (jedná se o začátečníky), proto opakovaně upozorňuje na to, aby se tyto aktivity odehrávaly převážně v češtině (viz str. 35 a dále). Přesto se autorce podařilo skloubit obsahy mimojazykové, týkající se multikulturní výchovy, s obsahy jazykovými, zejména v oblasti lexika.

Vysokou míru tvořivosti prokázala autorka také v kapitole 6.2.1. (str. 40-42), kde se inspirovat komunikativními a herními aktivitami nabízenými v příručkách pro cizí jazyky (konkrétně pro němčinu) a dále je upravuje a převádí tak, aby rozvíjely témata multikulturní výchovy. Totéž činí s aktivitou z publikace *Najít nový domov* (kap. 6.2.2., str. 42-43). V poslední kapitole 6.3. (str. 43-44) představuje projekt jazykové propedeutiky, jehož hlavním cílem je skrze povědomí o jazycích rozvíjet principy multikulturality. Autorčiny návrhy považuji za zdařilé, zajímavé a propracované.

Na druhou stranu tato diplomová práce vykazuje několik nepřehlédnutelných nedostatků. Na prvním místě zmíním nepromyšlenost dílčích kroků (zdůrazňuji *dílčích*, protože jako celek je práce pojata logicky), kterou připisuji spíše autorčině neobratnosti přesně vyjádřit intence, což je patrné na několika místech. Zaprvé, hned v úvodu, kde autorka popisuje cíle diplomové práce, uvádí jako cíl např. analýzu struktury a cílů RVP, což není cílem, nýbrž prostředkem. Z úvodu DP by se tedy mohlo zdát, že cíle v něm postulované se liší od zadání; tato skutečnost je zřejmě způsobena jen neobratnými formulacemi. Příkladem dalšího „neobratného“ místem je druhý odstavec na str. 2. Nejasné z hlediska autorčiny intence zůstávají následující formulace: *Pro vytvoření metodiky k Průřezovým tématům splňují, s přihlédnutím k jazykové způsobilosti žáků, vždy první dva díly od každé učebnice* (str. 26). Znamená to, že ostatní díly se již nehodí? Dále je diskutabilní formulace: *Španělský jazyk se v ČR nevyučuje dlouho?*

O uspěchaném zpracování DP vypovídají nedostatečně objasněné přechody mezi kapitolami, takže místy práce nepůsobí jako koherentní a kompaktní útvar. Přítomnost některých kapitol se pak jeví jako nejasná, například na téma činnostního vyučování není v praktické části navázáno, čtenář musí z návrhů aktivit indukovat, že autorka se snažila vést aktivity činnostně. Podobně problematika jazykového vzdělávání v Evropě se z logiky posloupnosti výkladu zdá jako vložená *ad hoc*. Práce pak budí dojem slepenice kapitol volně poskládaných vedle sebe.

Autorka sice správně poukazuje na velmi obecnou definici výstupních kompetencí dalšího cizího jazyka v RVP, nicméně pokud uvádí, že v SERR jsou tyto kompetence uvedeny mnohem podrobněji, neměla by jako příklad udávat obecné deskriptory, které jsou taktéž povšechní, nýbrž propracované deskriptory pro jednotlivé kompetence a oblasti (str. 29-30).

V kapitolách představujících jednotlivé aktivity postrádám podrobnější propracování některých aspektů:

- Jak by autorka vyřešila případný problém, který nastane tím, že věnování se aktivitám rozvíjejícím multikulturní výchovu v hodinách cizího jazyka ubírá čas pro vlastní jazykové aktivity?
- U hodnocení aktivit bych uvítala návrhy na analytické hodnocení a jeho kritéria.

- Jak by autorka zdůvodnila zadání překladu a v další aktivitě kontrolu porozumění textu pomocí kontrolních otázek (str. 36)? Není zde překlad nadbytečný?
- Zůstává nejasné, jak souvisí vztah popisů osob a témat multikulturní výchovy (6.3.1, str. 37).
- U výkladu jazykové propedeutiky bych uvítala konkrétní náměty či aktivity pro rozvoj postoje multikulturality.

Obecně mohu konstatovat, že práce trpí nevyvážeností, a to jak v rovině myšlenkové, tak stylistické. Zatímco první („teoretická“) část DP je stylisticky i myšlenkově chudší a spočívá v kompilaci zdrojů, část druhá, ve které autorka představuje své návrhy aktivit a kde má možnost kreativního zpracování zadání, je naopak propracovanější jak koncepčně, tak jazykově. Proti druhé části DP, která ukazuje na autorčinu kreativitu, působí první část dojmem volného uskupení kompilovaných materiálů, které nabízejí jen obecné informace, snadno dostupné; absence podrobnějších komentářů a autorčina vzhledu do problematiky nesevřídčí o hlubší předchozí průpravě (čemuž by nasvědčovala nepříliš rozsáhlá literatura). Podobné kolísání je patrné v rámci jednotlivých kapitol, *conf.* první a druhou část úvodu. Úvod a závěr nejsou silnou stránkou DP.

V textu se vyskytují občasně chyby či stylistické nepřesnosti, např. *tím samým* (str. 26); *kladly vyšší/stále vyšší nároky/cíle* je na jedné stránce zopakováno čtyřikrát (str. 26); nepatřičně působí věta *Nejnovější česká publikace...* na str. 44 dole. Na straně 25 pravděpodobně chybí naskenovaný přebal učebnice *Uso*, v poznámce pod čarou na str. 37 je asi překlep: místo *aktivita* mělo být *příloha*?

Ve španělsky psaném resumé (str. 45-50), které jako celek působí vyrovnaným dojmem a je dobře rozvržené, se objevuje několik chyb, např. systematicky psané *La República Checa* (majuskule u členu), zaměňované *sino/pero*.

S literaturou pracuje autorka eticky, na zdroje je řádně odkazováno, text je za tímto účelem opatřen citacemi a poznámkovým aparátem. Nicméně musím konstatovat, že v seznamu literatury postrádám některé publikace věnující se přímo multikulturní výchově, vydané v letech 2004-2007 (k dispozici v knihovnách JU). Z formálního hlediska korpus práce čítá 52 stran, 6 španělsky psaného resumé, následují bibliografické reference a 17 stran příloh.

Na základě výše uvedené konstatuji, že práce se mi jeví jako koncepčně zdařilá osnova, která by si zasloužila důkladnějšího propracování, nicméně s uvážením náročnosti kladenou na zpracování tohoto tématu a s ohledem na autorčinu kreativitu zejména druhé části DP hodnotím tuto práci jako dostatečnou pro podmínky obhajoby. Zde bych ráda zdůraznila význam a přínos tohoto tématu, kterého se autorka se zhostila vcelku úspěšně, ovšem zmíněné nedostatky podstatnou měrou snižují výslednou známku. Mohu tedy konstatovat, že:

Tuto diplomovou práci **doporučuji k obhajobě**.

Navrhuji známku: **dobře**

V Českých Budějovicích, 13. května 2008.

.....
Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.